

MUHARREM AYI VE FAZİLETİ:

Muharrem ayı, Allah'ın ayıdır:

"Şehrullahi'l-Muharrem" olarak meşhur olan, yani "Allah'ın ayı Muharrem" olarak bilinen Muharrem ayı, ilahi bereket ve feyzin, Rabhani ihsan ve keremin coştuğu ve bollaştığı bir aydır.

Muharrem ayı, haram aylardandır:

Muharrem ayı, içerisinde İslâm'ın ilk yıllarında savaşmanın haram kılınmış olduğu dört haram aydan biridir. Rabbimiz buyuruyor:

السَّمَوَاتِ خَلَقَ يَوْمَ اللَّهِ كِتَابٍ فِي شَهْرٍ عَشَرَ اثْنَا اللَّهُ عِنْدَ الشُّهُورِ عِدَّةَ إِنَّ وَقَاتِلُوا أَنْفُسَكُمْ فِيهِنَّ تَظَلُّمُوا فَلَا الْقِيمَ الدِّينِ ذَلِكَ حُرْمٌ أَرْبَعَةٌ مِنْهَا وَالْأَرْضَ ﴿الْمُتَّقِينَ مَعَ اللَّهِ أَنْ وَاعْلَمُوا كَافَّةً يُقَاتِلُونَكُمْ كَمَا كَافَّةً الْمُشْرِكِينَ﴾

"Muhakkak ki ayların sayısı, Allah Teâlâ'nın indinde, Cenâb-ı Hakk'ın kitabında gökleri ve yeri yarattığı günden beri on ikidir. Bunlardan dördü haram olanlardır. İşte bu, doğru bir hesaptır. Artık o aylarda nefislerinize zulmetmeyiniz." (et-Tevbe, 9/36)

Cenâb-ı Hakk'ın "Onlardan dördü haram olanlardır" ifadesi hakkında, âlimler bu dört aydan üçünün, yani Zilkade, Zilhicce ve Muharrem'in ardı ardına, Receb ayının ise bunlardan ayrı tek başına olduğu hususunda ittifak etmişlerdir.

Ayrıca Veda haccı esnasında Efendimiz Mina'da irad ettiği hutbe de buna delildir: "İşte zaman, hakikaten Allah Teâlâ'nın gökleri ve yeri yarattığı günkü şekliyle akıp gitmektedir. Yıl on iki aydır. Bunlardan dördü haramdır ki; üçü birbirinin ardınca gelen Zilkade, Zilhicce, Muharrem, biri de Cemaziyelahir ile Şaban arasındaki Recep'dir." (Buharî, Tefsiru Sure, 9)

"Ayetteki "hurum" kelimesi, "O aylarda işlenen günah daha fazla cezayı, itaat da, daha fazla sevabı gerektirir" manasındadır. Araplar bu aylara son derece hürmetkâr davranıyorlardı. Hatta onlardan biri, bu aylarda, babasının katiliyle karşılaşsa, ona saldırmazdı.

Buna göre şayet, "Zaman dilimleri aslında hep birbirinin aynıdır. Öyleyse bu ayırımın sebebi nedir?" denilirse, biz deriz ki: Böyle bir şey, şeriatlarda tuhaf görülmemiştir. Çünkü bunun misalleri pek çoktur. Baksana Allah Teâlâ, haram beldeleri, daha fazla hürmet edilmesini emrederek, diğer beldelerden; cuma gününü, daha fazla saygı gösterilmesini emrederek haftanın diğer günlerinden; Arafe gününü, o güne has kıldığı hususi bir ibadet ile (vakfe ile) diğer günlerden; Ramazan ayını, onda oruç tutulmasını farz kılarak diğer aylardan; günün bazı saatlerini, onlarda namaz kılmayı farz kılarak (diğer saatlerden); bir geceyi (yani Kadir gecesini) diğer gecelerden ve bazı insanları da, onlara risâlet hil'ati giydirek diğer insanlardan ayırmıştır. Bunlar açık ve malum misaller olduğuna göre, bazı aylara daha fazla hürmet (haramlık-saygı) verilmesinde tuhaf görülecek bir şey yoktur.

Sonra biz diyoruz ki, "Allah Teâlâ'nın, bu vakitlerde yapılan itaat ve ibadetlerin, nefsin temizlenmesinde ve yine bu vakitlerde yapılan isyan ve günahların, nefsin kirlenmesinde daha müessir ve daha ileri olacağını bilmesi uzak bir ihtimal değildir.

Hz. Peygamber (s.a.s.)'e, "Hangi oruç daha faziletlidir?" diye sorulduğunda o, "Ramazan ayı orucundan sonra, en efdal oruç, Allah'ın ayı olan Muharrem'de tutulan oruçtur" buyurmuştur. Yine O (s.a.s.) "Kim, Allah'ın haram aylarından bir gün oruç tutarsa, onun oruç tuttuğu her güne karşılık otuz gün (oruç) sevabı verilir" buyurmuştur." (F.Râzî, Tevbe sûresi 36. âyetin tefsiri)

Fecr suresinde Muharrem ayına işaret vardır:

Bazı müfessirler Fecr suresinde "Andolsun fecr'e. Ve on geceye." (el-Fecr, 89/1-2) ayetlerinde geçen fecr'den maksadın Muharrem ayının fecri, "on gece"den maksadın da Muharrem ayının aşura gününe kadar geçen geceler olduğunu söylemişlerdir.

Allah bu fecre yemin etmiştir. Zira bu fecir, her yılın ilk fecridir ve bu esnada, hacc, oruç, zekât gibi, yıldan yıla tekrarlanan pek çok hususlar meydana gelir ve yine gökteki ayın hesaplarına yeniden başlanır. Bir haberde de, "Allah katında ayların en büyüğü Muharrem ayıdır" diye varit olmuştur. İbn Abbas (r.a)'ın da, "Yılın fecri, Muharrem'dir" dediği rivayet edilmiştir. Böylece İbn-i Abbas (r.a), Muharrem'in tamamını bir fecr saymıştır. (F.Râzî, Fecr suresi tefsiri)

Aşura günü Muharrem ayındadır:

Âşura Günü ise Muharrem'in 10. günüdür. Âşura Günü'nün Allah katında ayrı bir yeri vardır. Bugünde Cenâb-ı Hak on peygamberine on çeşit ikramda bulunmuş ve kutsiyetini arttırmıştır. Bu günlerde oruç tutmak çok faziletlidir.

(Ebû Katâde) dedi ki: "Aşura günü oruç tutma(nın hükmü) hakkında soruldu. (Rasûlullah): '(Bu oruç) geçen senenin günahlarına keffâret olur.' buyurdular." (Müslim, Sıyâm 20)

Muharrem ayında oruç tutmanın fazileti:

Muharrem ayında yapılacak en faziletli amellerden birisi de bu ayda bol bol oruç tutmaktır. Bu ayda oruç tutmanın fazileti hakkında varit olan hadislerden bazıları şu şekildedir:

عَلَيْهِ اللَّهُ صَلَّى - اللَّهُ رَسُولُ قَالَ: قَالَ عَنْهُ اللَّهُ رَضِيَ - هُرَيْرَةَ أَبِي عَنْ بَعْدَ الصَّلَاةِ وَأَفْضَلُ الْمُحَرَّمَ اللَّهُ شَهْرُ رَمَضَانَ بَعْدَ الصِّيَامِ أَفْضَلُ: وَسَلَّمَ اللَّيْلِ صَلَاةُ الْفَرِيضَةِ.

Ebû Hureyre (r.a.)'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Ramazan (orucun)dan sonra en faziletli oruç, 'Allah'ın ayı' olan Muharrem('de tutulan oruçtur.) Farz (namazdan) sonra en faziletli namaz gece ise namazıdır." (Müslim, Sıyâm 38)

Tüm aylar kendisine ait olduğu halde Peygamberimiz'in hadisinde bu ay Allah (c.c.)'ya özellikle nispet edilmiştir. Bu ise bu ayın yüceliğine işaret etmek içindir. Zira her şerefli şey O'na yani Allah'a nispet edilir.

Muharrem ayının "Allah'ın ayı" diye isimlendirilmesinin hikmeti hakkında bazı âlimler: "Çünkü bu ay haram aylardandır. Senenin ilk ayıdır. Bu nedenle Allah (c.c.) kendisine izafe ederek özel kılmıştır. Nebi (s.a.v.)'den, diğer aylar hiçbirini Allah'a nispet ettiği varit olmamıştır." demişlerdir. Bir kısım âlimler ise, bu ifadenin bu aydaki oruca işaret etmek için kullanıldığını söylemişlerdir.

Bu hadisin açıklamasında İmam-ı Gazali: "Muharrem ayı Hicrî senenin başlangıcıdır. Böyle bir yılı oruç gibi hayırlı bir temele dayamak daha güzel olur. Bereketinin devamı da daha fazla ümit edilir" demektedir.

قَالَ رَمَضَانَ شَهْرٍ بَعْدَ أَصْوَمَ أَنْ تَأْمُرَنِي شَهْرٍ أَيُّ فَقَالَ رَجُلٌ سَأَلَهُ قَالَ عَلِيٌّ عَنْ صَلَّى - اللَّهُ رَسُولٌ يَسْأَلُ سَمِعْتُهُ رَجُلًا إِلَّا هَذَا عَنْ يَسْأَلُ أَحَدًا سَمِعْتُ مَا لَهُ أَصْوَمَ أَنْ مُرِنِي تَأْمُرَنِي أَيُّ اللَّهُ رَسُولَ يَا فَقَالَ قَاعِدٌ وَأَنَا - وَسَلَّمَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَإِنَّهُ الْمُحَرَّمَ فَصِمِ رَمَضَانَ شَهْرٍ بَعْدَ صَائِمًا كُنْتَ إِنَّ « قَالَ رَمَضَانَ شَهْرٍ بَعْدَ آخِرِينَ قَوْمٍ عَلَى فِيهِ وَيَتُوبُ قَوْمٍ عَلَى فِيهِ اللَّهُ تَابَ يَوْمَ فِيهِ اللَّهُ شَهْرُ

Ali (r.a.)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Bir kimse kendisine sordu ve: "Ramazan ayından sonra hangi ay(da) oruç tutmamı emredersin?" dedi. (Ali) ona şöyle dedi: "Bu (mevzu) hakkında soran bir kimse işitmedim. Ancak ben otururken bir adamı Rasûlullah (s.a.v.)'e şöyle sorarken işittim: "Yâ Rasûlallah! Ramazan ayından sonra hangi ay(da) oruç tutmamı emredersin?" (Rasûlullah) şöyle buyurdu: "Ramazan ayından sonra oruç tutacaksan, Muharrem (ayında) tut. Zira o, Allah'ın ayıdır. Onda bir gün vardır ki, o (günde) Allah bir kavmin tevbesini kabul etti ve başka bir kavmi de bağışlayacaktır." (Tirmizî, Savm 40)

أَيُّ فَقَالَ - وَسَلَّمَ عَلَيْهِ اللَّهُ صَلَّى - النَّبِيِّ إِلَى رَجُلٍ جَاءَ قَالَ هُرَيْرَةَ أَبِي عَنْ شَهْرٍ بَعْدَ أَفْضَلُ الصِّيَامِ

Ebû Hureyre (r.a.)'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Bir adam Nebi (s.a.v.)'e geldi ve: "Ramazan ayından sonra hangi oruç daha efdaldır?" dedi. (Rasûlullah): "Muharrem dediğiniz Allah'ın ayı(nın orucu)dur." buyurdu. (İbn-i Mâce, Sıyâm 43)

يأ قلت ذر أبا سألت : قال ذر أبا امرأة بن أهبان حدثني
ذر أبو ف قال أف ضل الأ شهر وأي خير ال ليل وأي أزكى الرقاب
وأذ برك سألتني كما سلم و عليه الله صلى الله رسول سألت
ال ليل وأي أزكى الرقاب أي الله رسول يا قلت أخذ برذي كما
وخير ثمنا أغلاها الرقاب أزكى لي قال أف ضل الأ شهر وأي خير
المحرم تدعوته الذي الله شهر الأ شهر وأف ضل جوفه ال ليل

Ebû Zerr'in hanımının oğlu Uhbân'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Ebû Zerr'e sordum. Dedim ki: "(Azat etmek için) kölelerin hangisi daha efdaldır? Gecenin hangi (vakti) daha hayırlıdır? Ayların hangisi daha faziletlidir?" Ebû Zerr şöyle dedi: "Bana sorduğun gibi Rasûlullah (s.a.v.)'e sordum. Onun bana haber verdiği gibi de sana anlatacağım. Dedim ki: 'Yâ Rasûlallah! (Azat etmek için) kölelerin hangisi daha efdaldır? Gecenin hangi (vakti) daha hayırlıdır? Ayların hangisi daha faziletlidir?' Bana şöyle buyurdu: '(Azat etmek için) kölelerin en efdali, fiyat bakımından en pahalı olanıdır. Gecenin en hayırlı (vakti) ortasıdır. Ayların en faziletlisi ise 'Muharrem' dediğiniz Allah'ın ayıdır.'" (Nesâî, es-Sünenu'l-Kubrâ, Menâsik 283, c.4, s.233, h.no:4202)

من : سلم و عليه الله صلى الله رسول قال : قال عباس بن عن
حسنة ثلاثين يوم ب كل ف له المحرم من يوم صام

İbn-i Abbâs (r.anhumâ)'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Her kim Muharrem (ayın)dan bir gün oruç tutarsa, o (kimse) için her bir güne karşılık otuz hasene (sevap, iyilik) vardır." (Taberânî, Kebîr, c.5, s.267, h.no:10919)

Muharrem ayı hicrî takvimin ilk ayıdır:

Muharrem ayı, Hicri yılbaşının Muharrem ayının birinci günüyle başlaması hasebiyle de Müslümanlar açısından önemlidir. Hicretten 17 yıl sonra Hz. Ömer'in halifeliği döneminde Hz. Ali'nin teklifiyle hicrî takvimin başlangıcı olarak kabul edilmiş ve Muharrem ayı da bu takvimin ilk ayı olmuştur.

Muharrem ayında Kerbelâ faciası meydana gelmiştir:

Muharrem ayında aşura günü meydana gelen sevindirici olayların yanı sıra Hz. Hüseyin Efendimizin şehadeti gibi çok üzücü bir hadise de meydana gelmiştir. Katâde'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: "Hüseyin b. Ali (r.anhumâ), (hicrî) 61 yılında, Muharrem (ayın)'dan geçen on (günden sonra, o sene) Cuma günü (ne tekabül eden) Aşura günü, 54 sene ve altı buçuk ay (yaşamışken) öldürüldü." (Beyhakî, es-Sünenu'l-Kubrâ, Salâtu'l-Husûf 9, c.3, s.468, h.no:6351)

Hüseyin b. Ali (hicrî) 61 yılında Aşura günü öldürüldü. Onu, Sinân b. Enes en-Neha'î el-Vehbîlî –Allah ona lanet etsin- öldürdü. Başını Ubeydullâh b. Ziyâd'a, Havlî b. Yezîd el-Esbuhî getirdi. (İbn-i Ebî Şeybe, Musannef, Sıyâm 58, c.12, s.22, h.no:34525)

Hüseyin Efendimizle beraber, Ehl-i Beytin yetmiş iki eşsiz büyüğü de 10 Muharrem'de Kerbelâ'da şehit edilmiştir.